

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 368. An & qualiter cooperantes ad usuras exigendas vel solvendas teneantur eas datas restituere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

mutui acceptum à mutuante sine pacto & intentione, seu spe accipiendi ultra sortem, ut nec, quod à mutuante acceptum & exactum supra sortem ratione ejus, quod interest, v. g. ratione damni emergentis, vel lucri cessantis ob dationem mutui, vel ratione pœnæ legalis aut conventionalis, quia hæc non cadunt sub usura prohibita, ut constat ex dictis. Pirh. *b. t. n. 728.* cum communi. Secundò: si, quod datum est mutuanti vi mutui supra sortem, est res frugifera, v. g. domus, prædium, pecus, aut simile quid, restituenda est unà cum fructibus perceptis, cum hi percepti à possessore malæ fidei, imò & fructus, quos mutuarius percepisset, si rem retinisset, etsi mutans illos non percepisset ob culpam vel negligentiam suam, cum sibi imputare debeat illam non-perceptionem. Arg. *c. gravis. de restitu. spoliat. L. in re. ff. de condit. furt. L. si navis. §. generaliter. de r. v. L. restituere. ff. de F. S.* quamvis, sicut & quilibet alius possessor malæ fidei, mutans detrahere possit expensas necessariò factas pro colligendis & conservandis fructibus; cum etiam à prædione deduci possint ac retineri, *L. 1. c. de fructib. L. si à domino. §. fin. ff. de hered. petit. Tholof. L. 3. de usur. c. 9. n. 5.* sed &, ut Azor. *p. 3. L. 5. de usur. c. 15.* restituere tenetur fructus, quos ipse percepit, etiamsi dominus illorum, seu mutuarius eos non percepit, sive ob casum fortuitum, sive ob negligentiam suam, quod probabiliter dici, ait Pirh. *l. c.* contra quosdam apud Tholof. *l. c.* consentes, tales fructus in foro conscientiæ non esse necessariò restituendos, quod ipsum magis certum tradit Azor. *l. c.* si neque mutans, neque mutuarius ob negligentiam suam fructus ullos percepisset. Tertiò: usurarius præter usuras restituere debet, omne damnum, quod mutuarius passus est, ob solutionem usurarum, dum v. g. coactus fuisse, vendere agrum suum, vel accipere mutuum sub aliis usuris, Tholof. *l. c. n. 6.* Azor. *l. c.* imò & lucrum cessans mutuatario, eò, quòd solverit usuras, ut Zoësius *Comment. in Decretal. h. t. n. 28.*

Quæst. 367. An & qualiter Judei teneantur ad restituendas usuras?

REsp. Tenentur ad eas restituendas jure naturali ac divino; quia ab utroque jure usuræ sunt damnatæ, sicutque ad eas à Christianis extortas restituendas subtractione communitatis Christianorum, vel aliter per Principes & potestates sæculares compellendi, utpote quorum temporali jurisdictioni subjiuntur, prout statuitur *c. post miserabilem. & c. quanto amplius. h. t.* ubi tamen ex eo, quòd dicantur compellendi ad graves & immoderatas usuras restituendas, non rectè inferitur à sensu contrario: eos non compellendos ad restituendas moderatas, ut Pirh. *num. 108.* Wiestn. *b. t. num. 49.* quia *c. post miserabilem.* indiscriminatim dicuntur compellendi ad usuras restituendas, quod, etsi intelligendum videri posset de moderatis, juxta taxam in locis, ubi vivunt inter Christianos, nil tamen obstat, quòd minus illis in territorio Ecclesiæ temporali, vel aliorum Principum Christianorum provinciis verum aut quasi domicilium habentibus, adeoque illorum & ipsius Papæ jurisdictioni subiectis usurarium exercitium absolute prohiberi, & remissio, restitutiòque illarum imperari queat, quin & præcipi Christianis Principibus, in quorum territorio degunt, ne tolerant injustitias & injurias, quas Judæi inferunt, ut *Glof. in c. post miserabilem. v. Principes. Vivian. & Barbol. ibidem à n. 5.*

Quæst. 368. An & qualiter cooperantes ad usuras exigendas vel solvendas, teneantur eas datas restituere?

REsp. Omnes, qui ex parte mutuantis sunt causa efficax exactiois & solutionis usurarum peccare & obligari ad restitutionem earum, saltem secundo loco, id est, si ipse usurarius non vult, aut non potest restituere, habet communis; quam testantur Mol. *tr. 2. d. 331. n. 1.* Azor. *cu. L. 5. c. 17. in princ. Less. cit. c. 20. d. 21. n. 178. & 184.* Pirh. *b. t. n. 114.* contrarium, seu non teneri ad restituendas usuras, qui ex parte mutuatarii cooperantur ad eas solvendas, nisi quando, & eo modo, quo mutuatarius peccat ratione scandali eas solvendo, tenent cit. AA. quamvis id ipsum distinguat de Lugo *l. c. f. 11. n. 214.* ita, ut velit cooperantes ex parte mutuatarii eo graviter invito teneri ad restitutionem, secus si cooperentur eo non invito, sed jam determinato ad solvendas usuras, quia injustitiam non committunt. Unde jam Principes, Judices, domini temporales lege inducentes, vel approbantes usuras, (intellige, immoderatas) vel compellentes subditos debitores ad præmissas usuras solvendas, vel prohibentes aut impediendes, ne usuræ solutæ repetantur aut restituantur, datas restituere tenentur in solidum, si usurarius restituere nequit, aut non possit. Sylv. *v. usura. 9. q. 22.* Azor. *l. c. q. 4.* Less. *l. c. n. 179.* Mol. *l. c. d. 331. num. 5.* Pirh. *n. 115.* juxta *Clem. unic. h. t.* tales cooperationes sub excommunicatione prohibentem, secus, si solum permittant exerceri usuras ad vitanda graviora incommoda, nullum præstantes ad eas auxilium, aut de his & peccato quicquam participant. Quinimò posse ex dispensatione S. Pontificis supremi Principes cogere suos subditos ad solvendas usuras promissas, indicat Nav. *L. 5. conf. 33. h. t.* apud Pirh. *l. c.* testans in toto statu ecclesiastico etiam Romæ compelli Christianos ad solvendas usuras Judæis promissas, & Judæos non compelli ad eas solvendas Christianis, quòd ipsum tamen intelligendum de compulsionem ad usuras, non quæ debitas vi mutui, (hoc enim intrinsicè malum est, & contra jus naturæ) sed ob alias causas justas & publicas id exigentes, quæ compulsio licita est, & inducit obligationem solvendi. Lugo *l. c. f. 11. n. 219. in fine.* Item consulens & persuadens alteri aliàs gratis mutuaturo, ut mutet sub usuris, vel confirmans aliquem in proposito mutuandi sub usuris, tenetur ad restituendum in solidum in defectum mutuantis, quia consilio suo est causa damni mutuatario. Sylv. *v. usura. 7. q. 2.* Azor. *cu. c. 17. q. 1.* Pirh. *n. 16.* Item Notarius faciens scienter instrumentum, in quo sub specie liciti contractus, sive sub nomine alterius debiti paliantur usuræ, ita, ut postea mutuarius re ipsa cogatur solvere usuras, peccat contra justitiam, & tenetur mutuatio restituere usuras, si eo invito, seu infcio, & non consentiente, secus, si eo confcio, consentiente & petente fecit tale instrumentum, quia non fecit ei injuriam, uti etiam ad hoc non tenetur, si instrumentum ab eo factum contineat contractum usurarium, quia vi talis instrumenti non potest mutuatarius in judicio cogi ad solvendas usuras. Azor. *l. c. q. 6.* Less. *l. c. n. 180.* Idem de testibus (utpote sine quibus non valet instrumentum) secundum datam distinctionem dicendum, ut Sylv. *l. c. 7. q. 9.* Azor. *l. c. q. 7.* Pirh. *l. c.* Item ad restituendum in solidum in defectum usurariorum tenentur Judices, Procuratores, Advocati,

vocati, quorum patrocinio & ope in iudicio vel extra scienter exiguntur usurae, vel datae non restituantur, dum repetuntur. Sylv. l. c. g. 10. Pirh. num. 177. Item famuli usurarii, nomine domini contrahentes cum mutuario de usuris solvendis, secus, si remotè solum cooperentur, v. g. recipiendo vel deportando pecuniis, conficiendo vel scribendo rationes datarum vel acceptarum usurarum. Less. cit. c. 20. n. 181. & seq. ac denique tutores, curatores, administratores, negotiorum gestores, dum nomine pupillorum, minorum, & quorum negotia gerunt, mutuatur.

Quaest. 369. An, qui, & quando haeredes teneantur restituere usuras ab usurario defuncto perceptas?

R Esp. Primò: Obligatio restituendi usuras injustè acceptas à defuncto, non secus, quam obligatio solvendi alia illius debita, aut satisfaciendi pro damno injustè illato aliis ab eo transit ad haeredes defuncti, tam extraneos, quam suos, hoc est, filios. c. *tuanos. h. t.* quia usurae non fuerunt usurarii, & sicut actiones defuncti activae, sic etiam passivae transeunt ad haeredes, ita ut, sicut agere possunt ad componendum damna illata defuncto, ita etiam ipsi conveniri possint ad componendum damna à defuncto illata in bonis alterius, et si conveniri nequeant actione merè poenali ad solvendam poenam, quam ob delictum incurrit defunctus, utpote quod morte delinquentis expiravit. Mol. tr. 2. d. 332. n. 2. Covar. L. 3. resol. c. 3. n. 7. Pirh. h. t. n. 110. unde jam bona usurariorum dicuntur realiter obligata, seu tacite hypothecata pro usuris restituendis. cit. c. *tuanos.* ita ut, si, quae ex usuris acquisivit, consumpta sint, teneatur ex aliis bonis titulo speciali, v. g. per emptionem comparata, in usuras solvendas impendere, non tamen ubi ea bona transierunt jam ad alios non haeredes, ii compellendi sunt ad ea dimittenda, ut ex iis restituatur usurae. Pirh. l. c. cum Abb. in c. *tuanos.* contra Gl. *ibidem. v. cogendi.* quod ipsum etiam procedere, si bona illa translata titulo singulari ad alios non haeredes ab usurario comparata fuissent pecunià usuraria, seu non posse, saltem spectato rigore juris, molestari super illis bonis ad usuras restituendas usurarium, tradit Pirh. l. c. cum Abb. l. c. n. 7. Arg. L. *aris. c. de donat.* quamvis cum eodem Abb. n. 8. addat, ex aequitate quò ad bona, quae prius pecunià usuraria sunt acquisita, sed postea titulo lucrativo in alium translata, aliud dicendum videri. De cætero haeredes quoque usurarii sub iisdem poenis, sub quibus defunctus compelli poterat, compelli posse ad usuras solvendas, ideòque per rescriptum impetratum à Principe contra usurarium ad solvendas usuras conveniri posse haeredes illius, etiam si reintegrà, id est, nullà adhuc factà repetitione usurarum ab usurario, maxime si is tempore dati rescripti adhuc vivebat; cum haeres censetur una persona cum defuncto, docet Abb. l. c. n. 4. & 5. Arg. cit. c. *tuanos.* & c. *significavit. de rescript.* si tamen bona defuncti non sufficiant ad restituendas usuras, haeres ex suo non tenetur eas restituere in foro externo & judiciali, si fecit inventarium, secus, si non fecit, (quia tunc praesumptio juris est, plus fuisse in hereditate) quamvis in foro conscientiae (in quo cessat praesumptio, & creditur asserenti contrarium) non teneatur ultra vires hereditatis, sive fecerint inventarium, sive non. Abb. l. c. n. 11.

2. Resp. Secundò: Si plures sint haeredes, sin-

guli non tenentur in solidum solvere usuras, sed singuli solum juxta portiones, quas ex hereditate acceperunt. Abb. in c. *tuanos. n. 6.* Sylv. v. *usura. 6. g. 10. dicto 2.* Azor. l. c. c. 17. g. 11. Mol. cit. d. 332. n. 4. Less. L. 2. c. 10. du. 20. num. 175. Pirh. n. 111. dicens communiorem & veriozem, ex ea ratione, quòd sicut bona defuncti inter haeredes dividuntur pro rata seu portione hereditatis singulis competente, ita etiam obligationes personales & debita dividi debeant, ita ut, qui ex parte tantum percipit commodum, onus quoque ex parte solum sentire debeat, & licet haeredes singuli repraesentent defunctum, non tamen totaliter, sed ex parte tantum, & simul sumpti totaliter. Limitatur tamen responsio, primò: ita ut, si res aliqua usuraria acquisita in specie adhuc existet, seu remanserit, post mortem usurarii ea ad quemcumque, etiam legatarium, pervenerit, restituenda sit, quia est aliena. Less. l. c. n. 174. Mol. l. c. Pirh. n. 112. Secundò, ut, si ante hereditatis divisionem, priusquam cuilibet sua assignaretur portio, ipsorum culpa contigit, usuras non esse solutas, tunc singuli haeredes in defectum cohæredum nolentium, aut non potentium solvere debent in solidum, eò, quòd tunc ex proprio delicto ad hoc teneantur, ut Pirh. l. c. cum de Lugo cit. d. 25. f. 11. §. 2. n. 237.

3. Resp. Tertiò: Si hereditas soluta ex ea legatis, & deducta legitimâ, seu quartâ falcidiâ haeredibus debita, adhuc sufficiens maneat ad solvendas usuras, & reliqua defuncti debita, legatarii non tenentur solvere usuras in defectum haeredum, quia debita personalia defuncti non transeunt ad legatarios, nec ad donatarios mortis causâ, sed ad haeredes in universum jus defuncti, adeoque etiam in onera, & debita personalia ejusdem. Less. n. 176. Pirh. n. 113. Secus est, seu etiam legatarii tenentur contribuere servata proportione, si bona hereditatis non sufficiant ad usuras solvendas, vel etiam, si non sufficiant, ut solutis debitis integra maneat haeredibus sua legitima, seu quarta; cum ante omnia legata debeant deduci debita, quin & dicta legitima. Less. n. 173. Lugo n. 136.

Quaest. 370. An & quibus exceptionibus usurarii repellere possint & solvant petentes restitutionem usurarum acceptarum?

R Esp. Primò: Potest usurarius, qui injustè accepit usuras contra mutuatarium, qui eas solvit, petentem earum restitutionem opponere sibi, ab eo liberaliter eas remissas esse, valèque talis remissio, & liberat usurarium ab obligatione eas restituendi. Gl. in c. *peccatum. de reg. jur. in 6. v. restituatur.* Covar. *ibid. p. 2. in princ. n. 5.* Canis. tr. de *usur. c. 7. n. 5.* Zoel. in *decretal. h. t. n. 40.* quos citat & sequitur Pirh. h. t. n. 118. potest enim creditor in aliis debitis, tam civilibus, quam criminalibus, remittere debitori liberè jus suum, quò ad privatum suum interesse, cum quilibet rei suae sit moderator & arbiter. L. in re. c. *mandati.* nisi fortè in casu aliquo jus resistat remissioni.

2. Resp. Secundò: Si mutuatarius, qui juratò promissit, se soluturum usuras, vel solutas non repetiturum, petat ab usurario sibi remitti usuras, vel solutas restitui, & usurarius excipiat, quòd sint debita ex promissione jurata, & ideo remissio vel repetitio locum non habeat, non tantum cogi potest à Judice, ut remittat juramentum, si necdum soluta, vel eas solutas restituat, ut constat ex c. 1. de *jurejur.* & c. *tuas. h. t.* sed etiam ex parte mutuatarii replicari,